

*Бурлака О. О.***УТОПІЧНІ ІДЕЇ ЕПОХИ ГЛОБАЛІЗМУ**

Тема даної доповіді актуальна в усі часи, так як суспільство будь-якої епохи має свою утопічну направленість. Сучасне суспільство стрімко змінюється в нестримному процесі глобалізму, тому вивчення утопічних ідей може допомогти не лише встановленню та вивченню системи цінностей, але й прогнозувати майбутнє. Допомогти цьому може аналіз теперішнього стану соціального життя, а також вплив існуючої епохи – глобалізму.

Ціллю доповіді являється визначення впливу глобалізму на суспільство та утопічна направленість суспільства.

Задачами доповіді являється наступне:

- пояснити значення утопії в епоху глобалізму;
- визначити вплив глобалізму на ідеологію суспільства;
- виявити, як з'являється утопічне мислення;
- припустити варіанти утопій, які з'явилися під час глобалізації.

Такий феномен як утопія зародився ще в Древній Греції і носив характер міфологічної направленості. З розвитком суспільства утопія міцно закріпилася в західноєвропейській культурі. У різні часи вона приймала різні форми та здійснювала свій вплив в економічній, політичній, духовній, культурній і соціальній сферах суспільства. Наприклад в XIX та XX століттях термін «утопія» придбав суто негативне значення, під ним розуміли опис нереальних планів радикального перестрою суспільних відносин. Вважалося також, що

утопія має на увазі повне неприйняття існуючої системи, та прагне замінити вже установлений порядок.

Коли суспільство перейшло на постіндустріальний етап розвитку, воно отримало багато змін практично в усіх сферах. Змінилася сама ідеологія, світосприйняття, відбувся відхід від класичної соціальної утопії. Глобалізація внесла свої зміни, які відобразилися на розумінні утопії та її змісту.

Варто розглянути сам процес глобалізму та його вплив на суспільство. Імпульсом до його появи став швидкий розвиток телекомунікаційних та інформаційних систем. Засоби комунікації та технологічні зміни ніби «стиснули» світ, між людьми майже перестали існувати кордони, при тому, що не лише швидкий зв'язок між будь-якими точками світу вплинув на це «стиснення», а й те, що будь-яка продукція може без проблем бути поширеною де завгодно. Сформувалася нова ідеологія, яка має на увазі створення єдиного правового, економічного та інформаційного простору – глобальної системи. Але це не можна рахувати суголосно позитивним процесом, глобалізація має і негативні якості – урбанізація, деіндустріалізація економіки, вплив на екосистему через боротьбу за ресурси, появлення розриву в рівні зарплатні між кваліфікованими і некваліфікованими співробітниками. Через усі переваги і недоліки в суспільстві виникає спроба створити ідеальне суспільство – утопію.

Згадуючи утопії минулих часів, наприклад комунізм чи «американську мрію», стає зрозуміло, що у свій час вони мали масових прихильників, більша частина суспільства вірила в одну й ту саму ідеологію. Але глобалізм вніс свої корективи, тепер майже немає однієї концепції, в яку б вірила більшість. Розвиток суспільства (що саме зараз стрімко відбувається) неможливий без постійного існування орієнтиру, без цілі. Якщо розглядати утопію не як фантастичну мрію, а як цілком реалізуємий проект майбутнього, то можна впевнено стверджувати, що утопія – це рух до цілі.

Певна частина суспільства ратує за те, щоб просто ходити на роботу, отримувати заробітну плату, стабільно існувати і підкорятися існуючому соціальному строю. Вони впевнені, що кардинальні зміни можуть

відбутися лише при умові тоталітарного режиму. Але утопія передбачає поступові зміни, вона має «накоплюючий ефект». Ті, хто це розуміє та прагне зміни системи, починає діяти, створює групи, які згодом збільшуються, перейнявши погляди цього групування. Але ідея починається з маргінала, який захотів дивного чи іншого.

Варто розглянути деякі варіанти утопій, які вже зараз набирають все більшої популярності і охоплюють велику кількість людей. Можливо колись вони переростуть в справжню ідеологію, яку розділятимуть мільйони прихильників та яка з утопії переросте в реальний суспільний устрій.

1. Утопія, яка направлена на збереження екології планети

Глобалізм впливає на середовище занадто згубно, що призвело до зростання ймовірності виникнення екологічної катастрофи, виснаження ресурсів та відрив людини від середовища існування.

Вже зараз існує безліч течій з однаковим призивом берегти природу, робити навіть найменший вклад в очищення планети, замінювати шкідливі елементи побуту на нову продукцію багаторічного користування та швидкого розкладання після закінчення експлуатаційного терміну.

Негативні чинники глобалізму в даному випадку можуть перетворитися на позитивні. Наприклад, за допомогою технологій можна розвинути та розповсюдити альтернативну енергетику. Також на передній план вийдуть технології по переробці вторинних матеріалів та створення нових екологічно чистих засобів транспорту. Все йде до створення таких способів існування, при якому суспільство відмовиться від багатьох технологічних забруднюючих девайсів, або мінімізує їх використання. Також зараз помітна тенденція до відмови вживання продукції тваринного походження, яка щороку набирає обертів.

2. Утопія, при якій психологічне здоров'я суспільства – на першому місці. Всі процеси, що відбуваються в епоху глобалізму протікають надто швидко, людина не встигає пристосуватися до тих змін, що вона вносить та до усіх вимог нового часу. На базі цього з'являються масові неврози, порушення психологічного стану, що призводить до терактів, злочинів та війн.

«Суспільство утопії» цього роду матиме основну мету – забезпечення та підтримання стабільного психологічного стану людини в суспільстві. На політичному рівні будь-які питання вирішуватимуться лише за участі психологів, наявність котрих обов'язкове у всіх сферах.

Співвідносини між людьми набувають відкритого характеру, люди схильні до взаємодопомоги, відвертості та щирості. Ця ідея існує зараз в дуже вузьких кругах, але вони стрімко поширюють свої ідеї до стримання агресії, злості, вони ратують за взаємоповагу та мир.

3. Утопія з інформаційним нахилом. В продовження попередньої концепції щодо нормального психологічного стану людини, існує ще ідея того, щоб усю буденну та нудну роботу виконували машини.

Ця утопія може призвести до стовідсоткової комп'ютеризації світу, технології стоятимуть на першому місці і вони будуть робити все, що не захоче виконувати людина. Винаходження штучного інтелекту не виключене.

Окрім очевидного полегшення людського труда, ця утопія має і багато недоліків. По-перше, вона значно суперечить екологічній утопії, адже важко уявити рівень забруднення довкілля великою кількістю технологічних роботів.

По-друге, глобалізація поширюється по всім куточкам світу, але до країн третього світу вона доходить повільно. Так що, в той час, поки розвинена частина суспільства обиратиме, яку роботу вона може робити, а яку – ні, інша частина так і знаходитиметься на найнижчому рівні розвитку, що в принципі суперечить змісту слова «утопія».

По-третє, суспільство буде позбавлене важкої ручної праці, але у нього буде можливість по будь-якому питанню звертатися до інформаційних технологій. Знаючи природу людини, це полегшення може призвести до деградації суспільства та до захоплення влади роботами.

Список використаних джерел :

1. Захарова К. Н. Социальная утопия современного общества. *Вестник Нижегородского университета имени Н. И. Лобачевского. Серия: Социальные науки*. 2012. № 3. С. 12–29.

2. Киммель М. В. Сущность глобализации и основные этапы ее осмысления. *Омский научный вестник*. 2007. № 4. С. 34–42.
3. Самохвалова В. Метафизика глобализации: от утопии к антиутопии. *Материалы постоянно действующего семинара Клуба ученых «Глобальный мир»*. Вып. 11, М., 2002. 181 с.
4. Вахштайн В. С. Возвращение утопии. *Социология власти*. 2014. № 4. С. 12–32.
5. Иванов М. В. Утопия и идеология современного мира. *Научно-технические ведомости Санкт-Петербургского государственного политехнического университета. Гуманитарные и общественные науки*. 2013. № 2. С. 10–16.
6. Шестаков В. П. Понятие утопии и современные концепции утопического. *Вопросы философии*. 1972. № 12. С. 6–14.

Рекомендовано до друку

– д. соц.н., професором Каменською Т. Г.